

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۹

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

مقدمه (ذکر چرایی ، هدف تدوین خط مشی ، سیاست بیمارستان در رابطه با موضوع خط مشی):

لزوما از آنجایی که انتقال از طریق دست های آلوده کارکنان خدمات سلامت شایع ترین الگودر غالب مجموعه های ارائه کننده خدمات بهداشتی درمانی محسوب می شود لذا با هدف پیشگیری از HCAI و گسترش مقاومت آنتی میکروبیال و با سیاست کوتاه کردن مدت اقامت بیماران در بیمارستان و کاهش مرگ و میرهای ناشی از عفونت های مکتسبه بیمارستانی این خط و مشی تدوین شده است .

تعریف / تعاریف : رعایت بهداشت دست روشی ساده است که بعنوان اساسی ترین موازین و یکی از تمهیدات در کاهش عفونت ها بیمارستانی و گسترش مقاومت ضد میکروبی و افزایش ایمنی بیماران محسوب میشود.

HCAI: Health Care – Ass ciated Infections (عفونت های ناشی از خدمات درمانی)

مخاطبین : پزشک، پرستاران ، بهیاران ، پرسنل آزمایشگاه و داروخانه و رادیولوژی و اتاق عمل ، خدمات ، حراست

خط مشی :

۱: برای تشخیص آسان موقعیت های رعایت بهداشت دست ، سازمان جهانی بهداشت مدل پنج موقعیت برای رعایت بهداشت دست را ارائه نموده است: که به صورت پوستر در بخش ها نصب شده است ، این موقعیت ها عبارتند از:

- قبل از تماس با بیمار
- قبل از اقدامات درمانی/ استریل (قبل از پوشیدن دستکش)
- بعد از خطر مواجهه با مایعات بدن
- بعد از تماس با بیمار (بعد از آوردن دستکش استریل یا غیر استریل)
- بعد از تماس با فضای مجاور بیمار

۲: مطابق آخرین دستورالعمل های جامع بهداشت محیط و WHO وسایل آموزشی از قبیل دستورالعمل راهنمای بهداشت دست در مراقبت از بیماران و تابلوی مراحل شستن دست و پمفلت های آموزشی هکچنین وسایل مورد نیاز از قبیل شوینده ها و ضد عفونی کننده ها با پایه الکلی و دستمال کاغذی و غیره در اختیار کارکنان می باشد

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۱۲

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

روش های اجرا^۱ (با ذکر سمت و نقش افراد دخیل در اجرای خط مشی)

۱ : طی بازدیدهای روتین توسط سوپروایزر کنترل عفونت کارشناس بهداشت محیط از بخشها و نظر سنجی از پرسنل و نیاز سنجی از بخش ها و با هماهنگی با واحد انبار و کارپدازی بیمارستان کلیه تعهدات لازم جهت ارتقا برنامه بهداشت دست شامل خرید به موقع اقلام بهداشتی در راستای شستشو و ضد عفونی دست ها انجام میشود.

۲ : در هر بخش مواد بهداشتی مورد نیاز شامل کلیه شوینده ها و ضد عفونی کننده ها دستمال کاغذی و غیره با هماهنگی های مسئول بخش در اختیار پرسنل قرار داده میشود.

۳ : مطابق آخرین دستورالعمل های جامع بهداشت محیط و WHO مواد مورد نیاز جهت آموزش برنامه بهداشت دست بصورت پوستر و پمفلتها ی آموزشی توسط واحد بهداشت محیط و کنترل عفونت بیمارستان تهیه و در اختیار بخشهای مختلف قرار می گیرد.

۴ : هماهنگی با واحد آزمایشگاه بیمارستان در خصوص برنامه ریزی جهت گرفتن نمونه برداری از دست پرسنل بخشهای مختلف جهت انجام کشت های میکروبی توسط سوپروایزر کنترل عفونت و بهداشت محیط انجام می شود.

۵ : پیگیری نتایج کشتهای میکروبی انجام شده در بخشها توسط سوپروایزر کنترل عفونت انجام و جواب ها به مسئولین بخش ها و دفتر بهبود کیفیت بازخورد داده می شود

۶. کلاس های آموزش شستن دست توسط سوپروایزر کنترل عفونت جهت کلیه پرسنل درمانی و غیره درمانی برگزار می شود

۷. پایش شستن دس هر ۳ ماه یکبار توسط سوپروایزر کنترل عفونت طبق چک لیست انجام می شود و به مسئول بخش ها بازخورد داده می شود

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۳

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

اصول عمومی بهداشت دست

۱: در صورت کثیفی آشکار دست ها، (کثیفی مشهود دست ها با توجه به معیارهای فرهنگی، قومی، عوامل محیطی و اعتقادات مذهبی در هر کشوری از دنیا توجیه می شود)، آلودگی با مواد پروتئینی نظیر خون یا سایر مایعات و ترشحات بدن، بعد از استفاده از توالت و در صورت مواجهه با ارگانیسم های بالقوه تولید کننده اسپور از جمله در موارد طغیان های کلستریدیوم دیفیسیل دست ها را با آب و صابون بشویید.

۲: برای ضد عفونی معمول دست ها در تمامی موقعیت های دیگر ارائه خدمات بالینی به شرح ذیل، مالش دست ها با استفاده از محلول های مالش دست با پایه الکلی توصیه می شود.

الف: قبل و بعد از تماس مستقیم بیمار.

ب: بعد از آوردن دست کش های استریل یا غیر استریل.

ج: قبل از دست زدن به یا هرگونه جابه جایی وسیله مورد استفاده در ارائه مداخلات درمانی تهاجمی برای بیمار (صرف نظار پوشیدن دستکش)

د: بعد از تماس با مایعات یا ترشحات غشاء مخاطی، پوست آسیب دیده یا پانسمان زخم بیمار.

ی: در صورت احتمال تماس دست با نواحی تمیز بدن بعد از تماس با ناحیه و یا موضع آلوده بدن در حین مراقبت از یک بیمار

چ: بعد از تماس با اشیا یا سطوح بی جان محیطی مجاور نزدیک بیمار. (مشمول بر تجهیزات پزشکی)

۳: قبل از آماده سازی دارو و غذای بیمار بهداشت دست به روش شستشو با آب و صابون ساده آنتی میکروبیال یا مالش توصیه می شود.

روش صحیح شستن دست با آب و صابون :

- مدت زمان کل فرآیند ۴۰ تا ۶۰ ثانیه است .

۱- در صورت امکان همیشه از آب تمیز، روان و ولوله کشی استفاده نمائید .

۲- ابتدا دست ها را با آب مربوط کنید و سپس کلیه سطوح دست ها را با صابون بپوشاند .

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۴

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

۳- با استفاده از حرکات چرخشی کف دستان رابه هم بمالید

۴- کف دست راست را بر روی پشت دست چپ گذاشته (وبالعکس) وبافروگردن انگشتان به داخل هم آن هارابه هم بمالید.

۵- کف دست ها را مقابل هم گذارده وبافروگردن انگشتان به داخل هم آن هارا به هم بمالید.

۶- درحالی که انگشتان به داخل هم قفل هستند ،پشت انگشتان را درقبال کف دست دیگر گذارده وآن ها را به هم بمالید.

۷- شصت چپ(وبالعکس) رادرمیان کف دست مقابل محکم گرفته وباحرکات چرخشی به هم بمالید.

۸- انگشتان قفل شده هریک ازدستان خودرادرکف دست دیگر گذاشته وباحرکات چرخشی روبه جلووعقب بمالید .

۹- مچ دست راست با دست چپ به صورت چرخشی مالش دهید این کاررا برای دست دیگر تکرارکنید(۵-۳بار)

۱۰- دستها را کاملاً آب کشی نمایید

۱۱- با حوله پارچه ای یا کاغذی یکبارمصرف دست هارا کاملاً خشک نمایید .

۱۲- با همان حوله یادستمال کاغذی شیرآب رابسته ودستمال رادرسطل آشغال یا حوله را به بین مخصوص لاندری کشیف برای

شستشوی مجدد بیندازید.(ازیک حوله پارچه ای فقط یک بار استفاده شود)(ازیک حوله چندبار توسط یک فردویا افراد مختلف

استفاده نشود)

ضد عفونی دست ها بامالش به یکدیگر

• مدت زمان کل فرآیند ۲۰ تا ۳۰ ثانیه

۱- مقدار کافی از محلول مالش دست با پایه الکلی در اشکال مختلف (فوم، ژل و محلول با ویسکوزیته پایین)، به نحوی که کل سطوح

دست را بپوشاند، رادست خود بریزید.

۲- با استفاده از حرکات چرخشی کف دستان خود رابه هم بمالید.

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۹

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

- ۳- کف دست راست را بر روی پشت دست چپ گذاشته (وبالعکس) و با فرو کردن انگشتان به داخل هم آن ها را به هم بمالید .
- ۴- کف دست ها را مقابل هم گذارده و با فرو کردن انگشتان به داخل هم آن ها را به هم بمالید .
- ۵- در حالی که انگشتان به داخل هم قفل است ، پشت انگشتان را در قبال کف دست دیگر گذارده و آن ها را به هم بمالید .
- ۶- شست و چپ (وبالعکس) را در میان کف دست مقبل محکم گرفته و با حرکات چرخشی به هم بمالید .
- ۷- انگشتان قفل شده هریک از دستان خود را در کف دست دیگر گذاشته و با حرکات چرخشی روبه جلو و عقب بمالید .
- ۸- مچ دست راست با دست چپ به صورت چرخشی مالش دهید این کار برای دست دیگر تکرار نمایید (۵-۳ بار) .
- ۹- اجازه دهید دست هایتان کاملا خشک شود.

روش آماده نمودن دست جهت اعمال جراحی:

- ۱- قبل از اقدام برای آماده نمودن دست جهت اعمال جراحی، انگشتر، ساعت مچی و دستبند را در بیاورید. زدن لاک و گذاردن ناخن مصنوعی ممنوع است .
- ۲- کاسه روشویی باید به نحوی طراحی شده باشد که از پاشیدن آب و ترشحات بر روی لباس افراد ممانعت شود .
- ۳- در صورتی که دست ها به صورت آشکارا کثیف است ، قبل از آماده سازی دست ها برای عمل جراحی آنها را با آب و صابون ساده بشویید و خرده های موجود در زیر ناخن ها را ترجیحا در زیر آب روان شیر و به وسیله ناخن شور خارج نمایید.
- ۴- به دلیل صدمه به پوست و افزایش احتمال پوسته زیری ، برس برای آماده گی دست برای جراحی توصیه نمی شود . در صورت لزوم از ناخن شور استریل استفاده کنید (ناخن شورهایی که قابلیت اتوکلاو شدن و استریلیتی مجدد دارند در حال حاضر در بازار موجودند).
- ۵- قبل از پوشیدن دستکش استریل ضد عفونی دست برای اعمال جراحی با استفاده یا از صابون مناسب آنتی میکروبیال یا محلول مناسب مالش دست ترجیحا با استفاده از محلول هایی که فعالیت پایدار داشته باشند، باید انجام شود.

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۶

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

- ۶- در صورتی که کیفیت آب مورد اطمینان نیست ، در قسمت ورودی اتاق عمل جهت آماده سازی دست ها قبل از اقدام به جراحی مالش دست ها با استفاده از محلول های مالش دست با پایه الکلی توصیه می شود .
- ۷- در هنگامی که با استفاده از صابون ضد میکروبی ، دست ها را برای اعمال جراحی آماده می نمایید، مطابق با زمان توصیه شده شرکت سازنده ، معمولاً به مدت ۵-۲ دقیقه دست ها و آرنج را مطابق با مراحل ذیل اسکراب نمایید . اسکراب طولانی مدت (برای مثال به مدت ۱۰ دقیقه) توصیه نمی شود
- الف - با بالاتر نگاه داشتن دست ها از ساعد ، شروع به اسکراب دست ها و ساعد تا آرنج نمایید. این عمل از آلودگی مجدد دستها بوسیله آب ناحیه ساعد پیش گیری می نماید.
- ب- با گرفتن زمان به مدت ۵-۲ دقیقه ، هر طرف هر یک از انگشتان ، بین انگشتان و پشت و روی هر دست را اسکراب کنید .
- ج- روسیه قدام و خلف ساعد را از ناحیه مچ تا آرنج بمدت ۱ دقیقه در هر دو دست اسکراب نمایید .
- د- در صورتی که در هر زمان دست شما با هر چیزی به جز برس تماس یافت ، ناحیه آلوده شده را به مدت ۱ دقیقه طولانی تر اسکراب نمایید .
- ز- با حرکت یک سو به دست ها و آرنج از میان جریان آب ، دست ها را از نوک انگشتان تا ناحیه آرنج آبکشی نمایید. دست را در میان جریان آب به عقب و جلو حرکت ندهید .
- ی- در کار فرایند اسکراب دست ها دقت نمایید که « آ » به لباس جراحی که بر تن دارید نپاشد .
- خ- در اتاق عمل قبل از پوشیدن گان ، کلاه و دست کش استریل دست ها و ساعد را با استفاده از حوله استریل و تکنیک آسپتیک خشک نمایید.
- ۸- هنگامی که از محلول جراحی مالش دست با پایه الکلی با فعالیت پایدار استفاده می نمایید ، مطابق با زمان توصیه شده شرکت سازنده عمل نمایید . محلول را بر روی دست های خشک بریزید و اسکراب جراحی دست و محلول مالش دست جراحی را با محلول های مالش دست با پایه الکلی به صورت پی در پی استفاده ننمایید.

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۷

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

۹- در هنگام استفاده از محلول های مالش دست با پایه الکلی مقدار محلول به حدی باشد که در کمدت آماده سازی دست برای اعمال جراحی دست ها و ساعد تاناحیه آرنج ها کاملاً مرطوب باقی بمانند (بر اساس مطالعات تجربی این مقدار کمتر از ۱۶ سی سی می باشد).

امکانات و تسهیلات مورد نیاز / چک لیست کنترل (تدوین این قسمت ضروری نیست)

منابع: دستورالعمل راهنمای بهداشت دست در مراقبت از بیماران

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بوشهر
معاونت امور درمان

بسمه تعالی

دفتر حاکمیت بالینی بیمارستان: بقیه الله الاعظم (عج)

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

صفحه : ۹ از ۸

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

امضاء	سمت	نام و نام خانوادگی	
	مترون	آزاده قجری	تهیه کنندگان
	سوپروایزر کنترل عفونت	نرگس زمردی	
	مدیر داخلی	مهدی حیاتی	
	سوپروایزر آموزشی	منیژه نگستانی	
	سرپرستار (دیالیز)	صدیقه بازویی	
	سرپرستار (اورژانس)	مرضیه عمادی	
	سرپرستار (بستری)	زهرا خلفی	
	کارشناس بهداشت محیط	نصرت بوشهری	
	مسئول آزمایشگاه	مهری یوسفی	

بسمه تعالی

دفتر حاکمیت بالینی بیمارستان: بقیه الله الاعظم (عج)

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی بو شهر
معاونت امور درمان

عنوان خط مشی : شستشوی دست ها

کد خط مشی : POL-LC-8

تاریخ ابلاغ : ۹۴/۸/۱۰

تاریخ آخرین بازنگری : ۹۴/۸/۱

دامنه خط مشی : بخش های درمانی و غیر درمانی و پاراکلینیکی

صفحه : ۹ از ۹

تاریخ بازنگری بعدی : دو سال بعد (۹۶/۸/۱)

	مترون	آزاده قجری	تأیید کننده
	ریاست بیمارستان	دکتر ابراهیم فنواتی پور	تصویب (ابلاغ) کننده